

De Gast-Vertellers.

DE GAST-VERTELLERS

*een serie pogingen tot een
eenigszins fatsoenlijk Cabaret
in klein-kwarto*

Nº. 1

KLEINE ONTDEKKINGEN

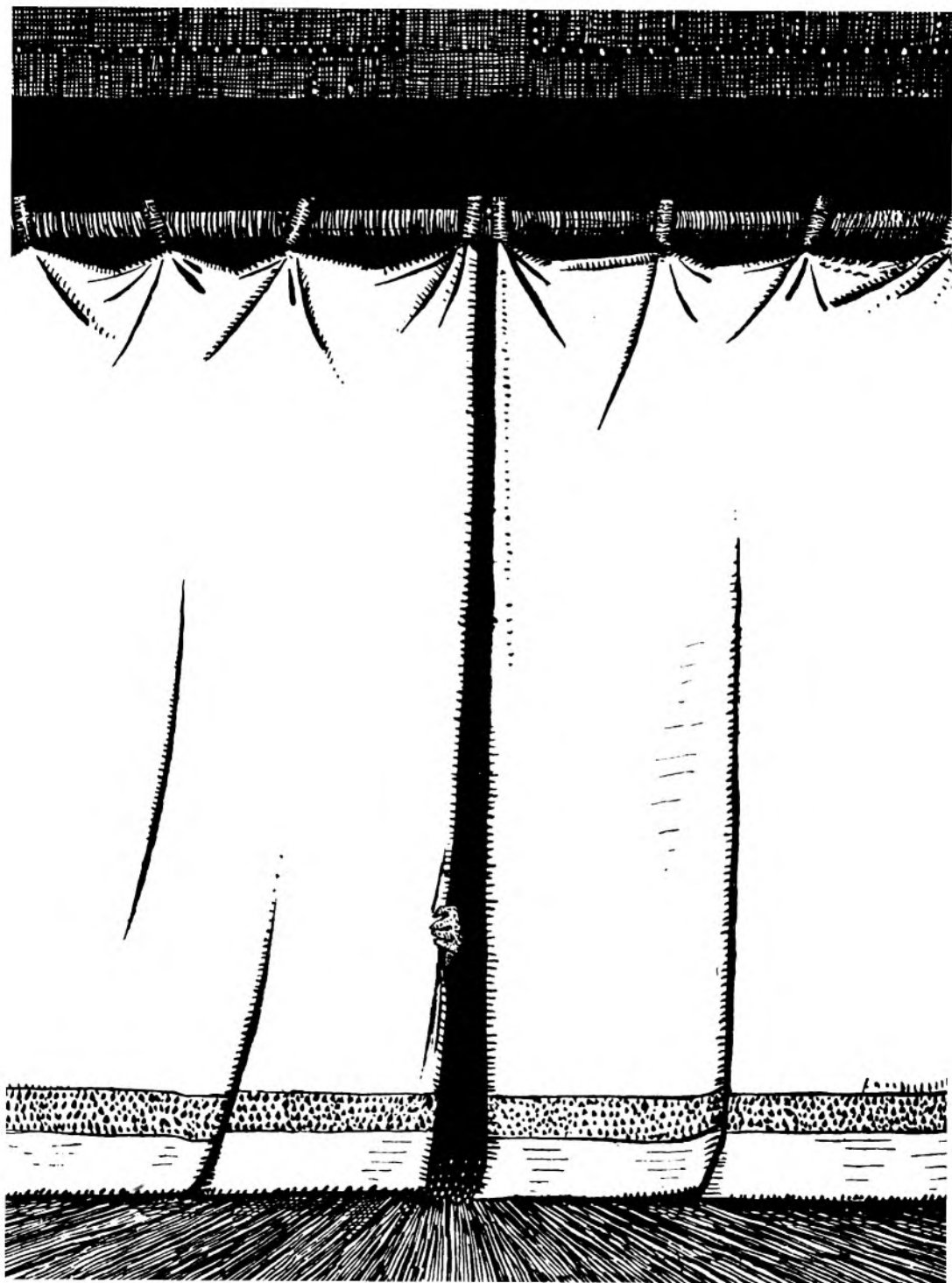
*Uitgegeven en verzorgd door den schilder Chris Beekman en den
schrijver Sam: Goudsmit, te Laren—Gooi „de Meng”, 1924*

LAREN, „DE MENG”

_____ 19

*„De beste spelers ter wereld,
hetzij voor treurspel, blijspel, historiespel,
herdersspel, herders-kluchtspel, historie-
herderspel, treur-historiespel, treur-klucht-
historie-herdersspel, onverdeelde vertoo-
ning of onbeperkt dicht-tafereel; Seneca kan
hun niet te zwaarmoedig, en Plautus niet
te luchthartig zijn”*

PROLOOG.

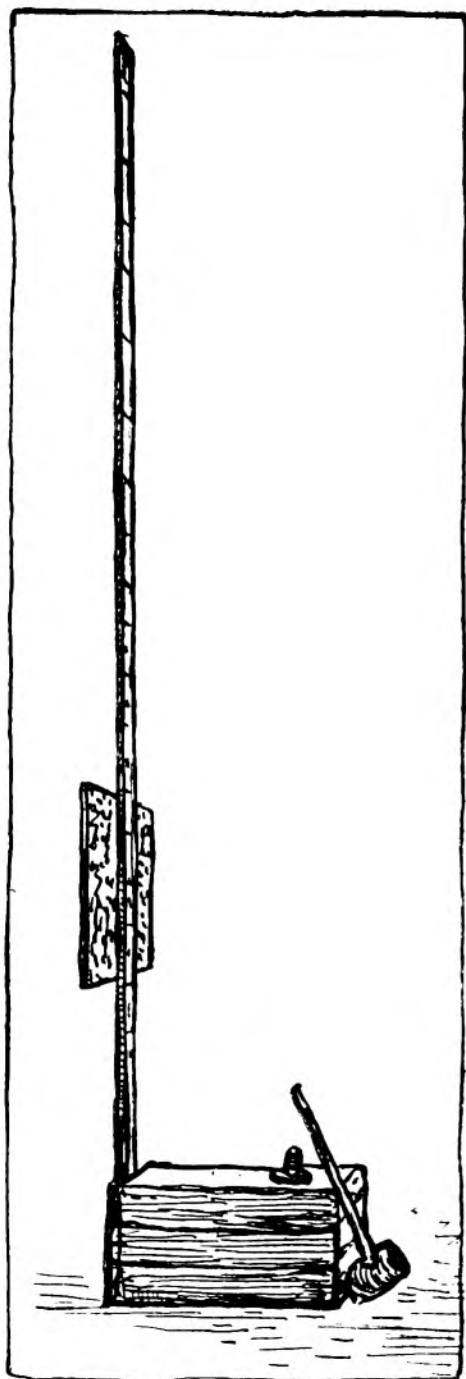

*Leest, vrienden, dit in 't Huis, bij troostend avondlicht,
Goed sterk, en stil bereid, weg in Uw stoel gedoken;
Wanneer de Hater Zorg zijn oogen heeft geloken,
En Philip's dradengeest U zacht schijnt in 't gezicht.*

*In die vallei vol warmte, in dat intieme dal,
Komt daar ons ernstig spel, ons' spelende ernst beleven,
En wilt ons lof of blaam naar ons verdienste geven,
Die ons ter harte gaat, hoe hij ook klinken zal*

*Weest vrij, doch snel niet in Uw vonnis, wacht tot morgen;
Wilt dan ons elke straf, alleen.... geen strop bezorgen.*

OP DE DORPSKERMIS.

OP DE DORPSKERMIS.

I.

HET
HOOFD VAN JUT.

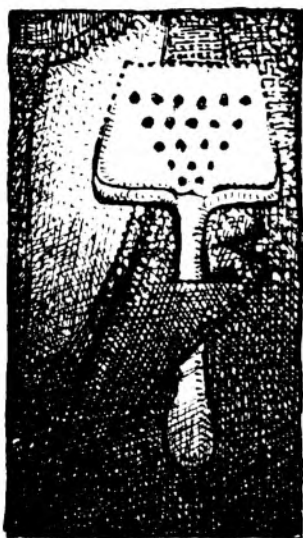

HET
HOOFD, VAN JUT.

Zij doet haar ridderorden op in het groot. Het onderstuk van haar kracht-meter-paal schittert ervan. De haren uit de kammen losgeward, moe van het ridderen den heelen dag, — telt zij de slagen van de roode kinkels op het paaltje, en constateert de ket-singen tegen het hoogtepunt. De candidaat-helden staan gedwee voor haar, als zij de belooning van haar stal neemt — en riddert.

Moederlijk speldt zij op de revers der Zondagsche boerenjassen de onderscheidingsteeken.
Moederlijk.

Moederlijk denkt zij: daar straks vooral niet vergeten Mientje te vragen, waar ze toch dat nieuwe gootsteenschipje gelaten heeft.

OP DE DORPSKERMIS .

II.

**DE
MUZIKANTEN.**

DE MUZIKANTEN.

Een beetje achteraf, gelijk het hen voegt, gedrongen tusschen een palingkraampje en een koekstal. Geen zweem van beursnijkunst, geen opvallend bruutheidje van den moordenaar, geen groefje in de koppen van een buitensporig zedenleven. Vijf doodfatsoenlijke jongens hebben afgesproken, in hun niet heelemaal nieuw meer Zondagsche pakjes en met hun Zondagsche petten op, een beetje dragelijke muziek te maken, en de gevaarlijke uitkomst af te wachten van de statistiek omtrent de bovenmenschenlijke billijkheid der kermisgangers, die immers ongevraagd geleverd krijgen zonder wettelijk verplicht te zijn tot betaling. Daar zij zich zelf wijs maken, de kermisgangers, dat het voortplantingsvermogen van de lucht hen deze waar levert, en dat het voortplantingsvermogen van de lucht hen immers geen kwitantie aanbiedt.

• •
•

Dit is, geloof ik, het eenige dat hen voor mij belangrijk maakt: deze onuitsprekelijk lankmoedige dapperheid, waarmee zij minstens negentig van de honderd voorbijgangers zien voortschuifelen, kwasie-onverschillig en geslepen-onbewust zien voortschuifelen, en zich uit de voeten maken zonder vergoeding voor het beste dat zij hier krijgen, den grondslag van heel hun genieting, waarzonder de kermis, en de dag, en het leven, ondragelijk voor hen zou zijn: muziek, muziek, muziek.

Muziek.

Dit is, wat mij in hen trekt; de kracht waarmee zij deze kweuling doorstaan, de massa's energie die deze verbitterende diefstal der pienteren van hen sloopt, terwijl zij nochtans staan blijven. *Staan blijven, en spelen.*

■ ■
■

Heeft het vijfjarige meisje dat naar deze reuzen staat op te zien alsof zij zich bij hen gevoegd heeft — dit ondergaan? Het zou zoo gek niet zijn. Muziek en werkelijke heldenmoed zijn aantrekkelijk voor sommige vrouwen. En zij heeft wel iets van dat mengsel van resoluutheid

en eerbied, dat van deze niet al te veeltallige soort de kennelijke kern beteekent. Al twee uur minstens staat zij hier: nòch de bewegings-waanzin van de aeromolen, nòch de licht- en geluids-hysterie van de caroussel boeien haar zoo, als de zachtere maar stillere en duurzamer gloed van dit vijftal stokers (en apostels) der volharding en der verdraagzaamheid. Zij ziet naar de jongens op met een stille bewondering, die zoo vol bevrediging is, dat zij onmogelijk zonder keus, ja zonder besluit, verkregen kan zijn. En als wij gaan omdat het mopje uit is, zien wij, dat zij voor de tweede maal haar hand uitsteekt naar de groote trom, die door zijn werkeloosheid voor haar nu pas iets meer benaderbaar wordt. Zij raakt den rand aan, snel; snel en zeker en tevreden gaat het armpje weer terug. Het is een gebaar van genegenheid, van schroomvolle solidariteit: de kracht ervan gaat voor den begenadigden trom-meester grootendeels verloren. Met groote zekerheid staat zij, zonder een beweging te maken naar de rest van het volle veelkleurige kermisterrein. Het is niet onmogelijk dat zij elders wat onderschat wordt; hier voelt zij zich erkend. Waarom zal zij dan weggaan? Tweemaal dan toch alvast de trom aangeraakt; tweemaal dan toch alvast haar deel geleverd aan de instandhouding van

die enorme, nog geheimzinnig-prachtige wereld. Tweemaal haar voorzichtige, maar niet aarzelende liefde getoond aan de dragers van de kracht en de brengers van het lied, dat de lucht voortplant naar alle ooren, door alle ooren heen naar alle hersens en alle harten, waar de vreugde van het leven, tòch en tòch hardnekkig wonen wil.

OP DE DORPSKERMIS .

III.

**DE JONGEN MET DE
BANANEN.**

DE JONGEN MET DE BANANEN.

Toen wij even stil stonden, midden in dien waanzin van licht, van vormen, en van kleur, kwam de jonge man met de bananen op ons toe.

Meneer, bananen?

Vragend naar ons op, verlegen van vraag.

Hij weet wel beter. Hij ziet het wel, dat wij geen bananen koopen. Hij ziet ons vragend aan — en hij vraágt, zònder de bananen.

De bananen zijn zelfs weggehouden.

Wat wil hij?

Wat hij wil? Wel, hij heeft ons gezien!

Hoe is het mogelijk. Hoe is het mogelijk.

Hij heeft in zijn zware, tuimelende moeheid, ons gezien: onzen ernst, onze stilte, ons kijken.

Wat wil je? vraagt hij, waar kijk jullie naar?

Weet jullie het dan? Werkelijk? Is het mogelijk dat iemand het weet?

Bananen meneer?

Blikken in blikken. En vriendelijk glimlachen, o, vriendelijk, ja!

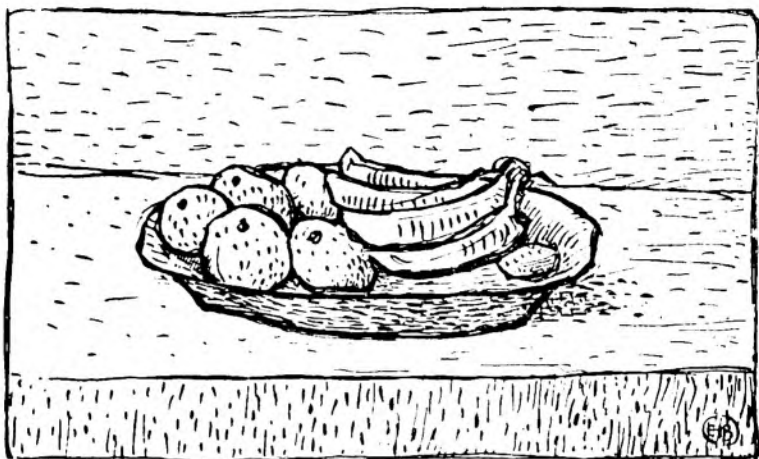

En in dien glimlach gewikkeld, o, ja, heelemaal gewikkeld, het „nee”, dat zooveel zegt, en dat hij zoo goed begrijpt, zooveel beter dan hij weet.

Want weg is hij al weer, vriendelijk weg. Lachend.

Mijn jongen. Voor de zooveelste maal niet?
Gliste Het weer weg?

NÓG EEN JONGEN MET DE BANANEN .

Heel in de stilte van mijn werkmiddag
komt hij zacht binnentuimelen, achter
de deur aan.

Een beetje verslapen, lekker rozig en helder.
Plotseling. In het stille net van de bezigheid.
Maar stil. Stil!

Dàg.

Hij verkoopt geen bananen. Hij eet ze alleen
maar.

„Banaan” vraagt hij zacht.

En voor mezelf en voor hem, fluister ik bijna:
„Banaan?”

Hij schilt hem zelf, als ik hem losgemaakt heb.
Dankbaar.

Daar glist ook wat weg. Een stukje van die
lange gladde vrucht. Zijn tanden houden het
nog niet.

Dan dat gebaar.

Met den achterkant van zijn hand duwt hij
snel het wegvallende brokje in zijn mond. Zóó
fijn is dat, zóó sterk van onmachts-overwin-
ning, zóó gevoelig voor het beleedigende van
dat wegvallen, dat ik kijk.

En hij glimlacht, bijna al-
leen met zijn oogen, om
dat incident.

En ook om mijn begrip
daarvan.

„Jij schrijven?”

„Ja!”

„O!”

„Dag”.

„Dag”.

Positief, zonder aanspo-
ring, gaat hij heen.

Herman.

DRIJFZAND.

DRIJFZAND.

Aan het oude walletje met de oude huizen van het oude vervallen zee-plaatsje, dat alleen nog maar wat leven krijgt van den verkeers-doortocht aan den grooten straatweg. Diep in den bouw van het stadje, geraamten van volle welstandshuizen met krap-burgerlijk leven daarbinnen — wat staan wij daar opeens met onze kerngevoelens zwaar ingeschakeld. In die menschelijkheid van het land, die onwetend bleef, en uitziet en niet verwerpt, en nog vriendelijk kijken kan naar het stukje geloof, dat voor hèn alleen maar wat veel materie is.

Aarzelend staan wij — en ruiken in ontmoete blikken en vormen, de twijfelachtig-zoete lucht van den vrede dezer onwetendheid.

Stààn wij, aan het oude walletje.

Staan wij iet-wat gedoken? Stààn wij — vast aan de oude aarde.

Dat is een gevaarlijke stemming, mijn vrienden....

Alarm!

Meng een glimlachje door den vrede, stamp
een hardheidje door deze verteederling.

Alarm!

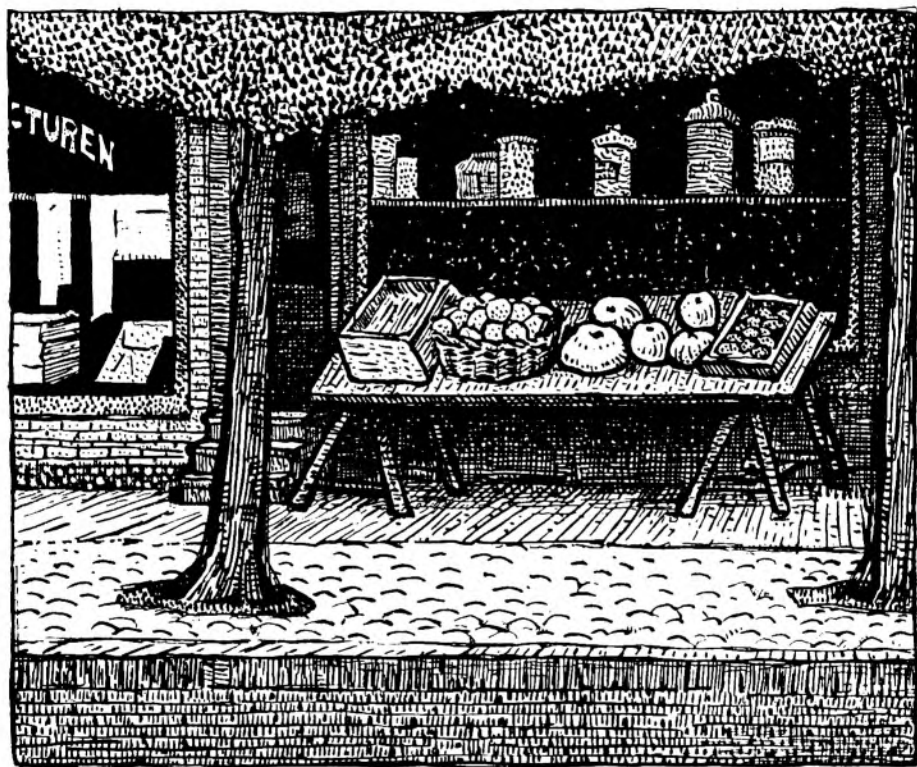
• •
•

Natuurlijk komt zij op dat oogenblik naar buiten, uit haar manufacturenwinkel. Of zij zeker niet wist daarbinnen, dat twee jongens als wij, gedoken zei ik, aan het oude walletje stonden voor haar deur, vast aan de oude aarde, zei ik. Natuurlijk wist zij haar taak, en kwam naar buiten. Och, nièt voor òns! Zij kwam maar even naar den prachtigen fruitstal van haar buurvrouw, om nog wat fruit te koopen, omdat het Vrijdagmiddag en straks Sabbath is.

Pronkmooie, jongrijpe Jodin, met volle blanke armen en het volle zoete lijf. En de jonge moederlijke mildheid, en juist genoeg onbevredigden hang naar erkenning, om haar plicht te doen. Ik bedoel: naar buiten te komen, en haar plicht te doen, en wat fruit te koopen. Natuurlijk komt zij dus nu. En natuurlijk ben ik dadelijk verliefd.

Hij ook.

• •
•

FRUITSTALLETJE ZUIDERZEE-DORP.

Eigenlijk staan wij op de tram te wachten.
Maar wij zijn niets boos dat het wat lang duurt.
Omdat het zulk een teekenend stadje is — en
excusez du peu — zij is mooi.

Wat is zij trotsch! Wat blijft zij frisch!

Het is toch werkelijk een beetje een Roos van
Saron, niet?

En vergeten wij niet — zij merkt ons op: zij
spreekt lachend met de fruitvrouw, maar haar
nèt nog-even-zijdelingsche blik daarbij wil ons
uit de verte vertellen, dat het voor òns is.

Uit de verte dan natuurlijk.

Hij lacht naar mij, veelzeggend. Misschien is
hij toch even in de war met den afstand?

Wij zullen wel wijzer zijn, zeg ik ernstig,
met een tikje lastig heimwee van velen onzer
naar nog twaalf stevige kinderen in vrede en
volle landelijkheid.

Het blijft een groet uit de verte, mijn jongen.
En dat moet ook maar. Een groet, en een
verzekering.

Hij knikt. En wij gaan.

O, vindt U dat niets, een knik?

Onder het samen langsgaan van de dingen?

LAND VAN BELOFTE.

LAND VAN BELOFTE.

Tegenover het kroegje, waar wij pleisteren, staat het enorme oude graanpakhuis, hoog boven de lange dorpsknecht uitgebouwd. Een kolossaal dier, waartegen hij gemakkelijk en speelsch geleund staat, in het smakelijk bewustzijn van zijn macht. Hij kruipt in zijn venstergaten, hij klimt op zijn trapwervels, hij stouwt erin en hij sleept eruit naar voren wat hij wil; dienstbaar is het, en hij, hij leeft, en heerscht.

In die speelschheid staat hij; bijna zou hij gaan wiegen: stil uur van een stillen tijd; energie te over. In zijn sensueele witte vel glimlach van spierkrachtig zelfvertrouwen, van een beetje dierlijke stoeizucht die niet vies is van een knauwtje. Hij bijt voorloopig wat op zijn pruim; ergens boven aan zijn hoofd zweeft nog iets van een pet. Hij daagt de mogelijkheden van de wereld uit, en de wereld neemt

zijn handschoen op: van den overkant, om den hoek van het pakhuis stuurt zij een geweldig exemplaar van een boerendochter in haar karretje op hem af, regelrecht tegen dien blik in.

Wel ja, precies als hij. Groote witte meid, tintelend van ongebruikte kracht; bijna rechtop in het karretje, met het makste paard uit vaders stal, meester over paard en wielend bakje als over speelgoed. In het witte jonge vel de sensueele glimlach, tartend, stil-begeerig.

Pal op elkaar in, de vaart van die twee werelden: wereld van kerelswil, wereld van meidenwil.

Stilte in de begroeting. Haar bestelling verjaagt al dadelijk elke mogelijkheid.

Stilte en neergeslagen spanning in het korte oogenblik van het hoffelijk bedienen: een volle zak graan in haar kar gesmakt goed terecht gelegd, blik omlaag.

Omlaag.

Vriendelijk terug, zij.

Wel te verstaan: buiten haar blijvenden glimlach om.

Terwijl zij instijgt, houdt hij het paard. Niets gebeurt van wat zich trillend scheen aan te kondigen. Tien tellen tevoren, men zou gedacht hebben dat zij zich op elkander zouden storten,

in een verschrikkelijke omhelzing, als in een grijpenden beet van levensvoedsel.

Heen gaat zij, weg, den hoek om.

Hij ziet haar na.

Opeens schijnt hij toch te weten, dat hij een pet draagt; hij grijpt ernaar en verzet ze. En hij glimlacht iets anders dan straks. Om wat had kunnen zijn.

Raar, die wereld, denkt hij vaag, zonder te begrijpen wat er gebeurd is. Ik ook, raar. Weet van mezelf niets af. Zoo'n meid. Een eigen boerderij is nog zoo kwaad niet, hoor? Reken maar van ja.

Den hoek om is zij weggegaan, hoog op de kar, het leidsel in de drieste meidenhand.

Aanneme Jan, een bord wasem met een mes.
Pè-per-de-pèpèpè...

DE RARE JUFFROUW .

DE RARE JUFFROUW.

Ik kan het niet helpen, ik moet haar zien. Ik spring van mijn fiets, midden op den straatweg, en ik loop terug: juist heb ik nog even de tegenwoordigheid van geest, om hem ook te roepen. De profanatie, het beleedigende, het onbeschaamde hierin, is verre van mij. Want er is iets angstwekkends in haar, dat mij vastgrijpt: een nog jonge vrouw, dertig, uit den stadschen middenstand, donker, en scherp van aangezichtsteekening en tòch een botheidje om den mond, en tòch een fletsheidje in de oogen; en een boeiende verwaarloozing van de materie in de gammele kleedij. Angst is in mij, maar een angst waar iets der vreugde van het zien achter speelt: het moet misschien meer spanning heeten.

Half zes in den zomerochtend: met een groote kerelspet op komt zij aan, en gaat het hek door langs den weg, het weiland in, tusschen een dichte groep koeien die op den melker wachten.

Alle aarzeling vergeten, sta ik getroffen vóór

haar, en ik weet al dat ik, gevoels-overeenkomsten ten spijt, twee uur vóór haar zou willen staan, om haar in mij op te nemen. Gesproken kan er niet worden, het is onmogelijk. En in de zekerheid dat het maar een oogenblik kan duren, sta ik in de scherpst-mogelijke spanning van mijn peil-krachten, als in een gebed van wil om haar te begripen.

Neen, daar is niet mee te spreken, hoe graag ik willen zou. Dat blijft zwijgend staan. Maar het blijft staan. Het keert zich naar mij om, en ziet mij aan van onder haar grove petklep. Enkele minuten lang. Loom is haar reactie: een houding van grenzelooze vermoeidheid der zenuwen: de geest wil mij ontmoeten; komt op mij toe, valt halverwege terug. Toch heeft zij het schijnbaar-uitdagende van een zwaan, die zijn hals rekt, en kijkt. Zij ziet mijn omlijning vaag; zij wordt mijn stand in nevelen gewaar: nog nèt precies even, achter haar triestig-vermoeide opname van iets dat zijn beweging onderbreekt om haar te beschouwen, nog net precies even daarachter, achter die gewaarwording van een levend wezen dat zich vóór haar, òm haar, stelt, — voel ik dat zij een honderdduizendste beweging ondergaat van haar sexe-gevoelens. Nog nèt precies even merkt zij dat ik een man ben:

iets van dat, waarvan zij eens heel zeker geweten heeft, dat het haar ontbrak om haar vol te doen zijn: een volle, intelligente, aan den disch van het leven mee-aanzittende vrouw. Ik kan niet langer blijven staan: ik durf niet meer. Ik moet eerbiedig retireeren: dat doe ik. Stil, met een zachten kuch, den blik van haar afglijdend omlaag naar de steenen van den straatweg. Het kan niet anders, ik moet gaan. Zóó, naast de fiets, daar ik die onmogelijk nu bestijgen kan, maak ik het beeld af van die geweldige ontmoeting.

Op zoo'n oogenblik zegt hij zacht:

„Ze is wel een heel eind wèg, hè?”

Ik, zacht van gespannenheid, terug:

„Heelemaal een verslagen geest. Een levendige intelligentie, die kapot geloopt is op de versperringen van de wereld-wetten. Echt een geest die in angst en wanhoop opgejaagd, gevlucht is in den waanzin, en daar die valsche veiligheid vindt, je weet wel: eigenlijk de veiligheid van de afgestorvenheid. Ja, het is vreeselijk. Natuurlijk een stukje degeneratie, maar toch een massa geest”.

Hij heeft het alles gezien, hij spreekt het alleen maar anders uit.

Zwijgend loopen wij; ik heb haar vóór mij, onder haar groote beleedigende pet, vlakbij, onbenaderbaar.

Verslagene.
Overwinnende.
Verslagene.

NACHTELIJK TWEEGEVECHT.

NACHTELIJK TWEEGEVECHT.

(Amsterdam—Potsdam draadloos).

Die arme zieke knul! Heelemaal alleen tegenover zulk een macht! In de donkere Septemhernacht, zoel, — maar eenzaam. Tusschen de barre rechte straatmuren in van die kille nieuwe elite-arbeiderswijk. Geen hulp, geen bemoediging in zijn aanzet; geen troost in zijn afschuwelijke nederlaag. Ik werd door zijn roepen naar het balcon van mijn huurkamer getrokken. Daar stond hij, beneden mij in de donkere straat, tegen den muur; daar liep hij tuimelend voort naar den overkant van de dwarsstraat, met die verdachte groote stappen, ingegeven door een poging om vooral stevig en recht te loopen, en die meestal uitvallen in een slingerenden zwaai, een beetje erg herkenbaar en een beetje tragisch-belachelijk. Tinus. Laat ik hem Tinus noemen: het klinkt net even een beetje goed voor de gevoelens van eerbied en sympathie, waarmee ik hem in mijn herinnering draag. Tinus contra Wilhelm.

■ ■
■

Het was 1914. — Het oneenigheidje tusschen die enkele Europeesche staten, U weet wel, was pas begonnen actief te worden: het is niet passend er veel over te zeggen, na al hetgeen zooveel knappe en zaakkundige menschen er reeds merkbaar over hebben gedacht.

In elk geval was ook Tinus niet helder. Het is mogelijk, dat hij later de dingen wat meer tot orde heeft kunnen stellen; op dit oogenblik in dien Septembernacht, was hij nog niet zoover. U zult mij niet al te goedwillend jegens hem vinden, wanneer ik veronderstel, dat hij, vooral ook daarom, het met een paar borrels geprobeerd had: het komt meer voor, zooal niet in dien directen vorm. De borrels werkten, daar zij instee van op golven, als olie op vuur werden gegooid, dus niet heelemaal genezend. Het vraagstuk was brandend, het hield hem bezig. Het eenige wat hij ervan vinden kon, blijkt uit den somberen monoloog, dien hij daar beneden mij, wankelend en zich weer stellend, voortvallend en weer tegen den muur of straatlantaarn geleund, den nacht in bulderde, uit zijn in chaos opgejaagde en ziek gedronken sjouwersbrein.

„Laat ie òpkomme”, bralde hij, „hier! laat-ie

hier komme, de Duisse keizer! hier! bij mijn! —
die rotsak! gfrdomme —” —

Dan zag hij even naar omlaag, als zocht hij iets. En opeens weer donderde hij door de nachtstilte:

„Laat ie hièr komme, die kakkerlak, al hèb-ie’n p’r cente.... die opschepper. Hièr, bij mijn mot-ie komme, as-ie lèf heb, die smeerlap!” En zachtjes, in een verzekering: „die opschepper, gfrdomme.... rotzooi....” Hij sloeg zich op de borst; hij balde zijn vuisten in de richting van Potsdam, en hij liet geen twijfel aan zijn bereidheid, om, mits de machtige maar komen zou, die moeilijke kwestie met hem uit te maken.

Voor Europa, en àch, ook een beetje voor zichzelf....

Dan was er stilte, met een zacht grommend gemor: het zoeken naar genezing van een ziek, dolend dier.

■ ■
■

Ik zeg niet, dat het goed was van Wilhelm; ook laak ik hem er niet om.

Maar verschenen is hij niet.

Het is bij den rauwen honger van Tinus’ alleenpraak gebleven.

Misschien is het waar, dat de Keizer, met even te komen, tien miljoen menschen (en bovendien Tinus) had kunnen redden. Maar vorsten zijn grillig. Zij gaan soms voor minder van huis, en voor een eerlijk en eenvoudig verzoek tot oplossing van een lastigheidje, halen zij hun neus op. Het was natuurlijk dáárom, dat ik, met een beetje democratische sympathie (met behoud van de volkomen neutraliteit jegens de schuldvraag) den zieken jongen van mijn balcon af gevolgd heb tot het eind van de donkere straat, waar ik zijn allengs smartelijk wordende uitdaging, zijn allengs als vraag klinkende opeischung, zijn eindelijk als klacht uitbrekende roepen, in den meedoogenloozen nacht hoorde wegglijden. „Laat-ie òpkomme, hier bij mijn bij mijn”

Wàs het zoo erg overdreven wat ik straks zei: dat het „troosteloos” was, „heelemaal alleen tegenover zulk een macht!”?

OP DE HELLING .

**OP DE
HELLING.**

*Roman-Cyclus
uit het
Berlijnsche leven
in zes deelen
(pagina's).*

Des middags had ik ze, met een verschen kennis die later door een dol avontuur carrière maakte, en die teleurgesteld was omdat ik zoo weinig Schnapss lustte, in Berlijn ontmoet. Man, vrouw, kind en vriend. Vrouw, vriend, man en kind is een betere rangorde.

Ik was sterk getroffen door de breede samen-
heid, en de onmiddellijke aarzellooze aanvaar-
ding: bekoorlijke, slanke, blonde Russin, haar
zwarte, intelligente, maar zwaarbeproefde jon-
gen, en een schat van een kind dat stil in de
kamer speelde. De vriend onbeduidend brutaal.
Ik zag dadelijk aan hem een van die domme,
groote gezichten, waarvan de gelukkige eige-
naars, precies als logge honden, overal tusschen
doorloopen en hun ongeproefde brokken op-
eten, zonder dat iemand hen rekenschap vraagt
van hun recht, hun herkomst of den grens van
hun verlangens.

's Avonds in de Roulette-cercle wist ik er meer
van. Zij kwam later met den vriend. Hij was
er met ons. En bovendien had ik 's middags
een gesprekje met haar gehad over het kind,
waarin ik, na driemaal haar blijdschap met
zooveel milds en zachts onderzocht te hebben,
als laatste zin ten antwoord kreeg, dat zij „ja,
zeer vernünftig” was. Daar had ik de kilheid
gevoeld van die lichamelijke schoonheid; nu,
in de mondaine sfeer van de Diele der dobbel-
club, bij gratis souper en vijfvoudig kostenden
wijn, zag ik den anderen kant van dien trek;
oorzaak en gevolg ervan: haar grenzelooze
minachting voor de mannen. Voor de oogen
van den vriend vroeg zij mij, een door de club

aangeboden roos op haar blouse te hechten; toen ik het gebaar maakte, voorkwam mij schaamteloos de vriend met: „Gestatten Sie dasz ich....” Ik gaf het hem met hoffelijke minachting over: geen teeken, uiterlijk noch innerlijk, van protest bij haar. Allen hebben wij samen, bij de op prikkeling berekende muziek, het spelletje van club-introducées gespeeld; het bitter na-smakende spelletje van schampere woordspelinkjes en lokkende steekjes en on-af-fen tafelernst, dat „flirt” en „conversatie” heet; waarvan het eerste, volgens een der tien millioen in een Liberty-stoel groot geworden mannen, de Aquarel van de Liefde beteekent, en het laatste wel de Aquarel van een behoorlijk gesprek kan genoemd worden, mits men de waterverf met een overwegend percentage water verstaat.

De vader van het kind, met zijn gouden intellectuel-bril op zijn zwakke studie-oogen (hij had door plotselinge verarming in de revolutie zijn studie in Rusland moeten onderbreken en speelde in Berlijn in een strijkje) zat er nu bitter bij, en scheen nerveuser te worden naarmate de club-stemming volmaakt werd. Ik heb hem noch een der anderen kunnen vragen of hij het wist, want ik heb geen hunner na dien nacht ooit weergezien, maar toen wij na een

poos, beu van de leelijkheid die de menschen om de roulette-tafel als grootste winst in hun gezicht kregen, een nacht-café gingen bezichtigen — en ik naar de mooie Mascha vroeg, fluisterde men mij in dat zij met den dapperen vriend was weggegaan.

Van toen af heb ik alleen maar op hem gelet. Niet dat het feit van die ontrouw mij in de millioenenwereld zoo trof: mij trof alleen de verplettering waarmee het op hem neer scheen te komen, als voltooiing van zijn ondergang, in zijn gebrek aan maatschappelijk weerstandsvermogen en vooral in zijn zwakheid van het waardelooze niet te kunnen loslaten. De mondaine nachtkroeg die de onderwerpen van de Aquarel in overdadigen olieverf zette, bracht hem tot excessen. De heete muziek en de schaamteloosheid der gillende en zich opdringende vrouwen staken in zijn bitterheid als gloeiende messen in gewond week vleesch. Hij dronk zich gek, hoewel ik zag dat hij het niet verdragen kon; hij ontnam zinneloos den eersten violist zijn instrument en speelde voor het Schieberpubliek en de grove vrouwen een mazurka met wilde overgevoelige fijnheid; en hij lachte met hevige lijfbewegingen en de hand mal voor zijn zwak-verbreedenden mond, zoodat ik elk oogenblik eenvoudig een ver-

warrende huilbui vreesde. Roerloos zat ik hem te volgen; nu en dan zag hij mij aan, en lachte diepverlegen, met een onbegonnen poging om mij te zeggen: ik meen er immers niets van. Ik zag vóór mij tot hij zijn bezinning heel en al verloor, en zich door een der meest verloren vrouwen liet naderen en afstootend lang op den mond kussen. Toen stond ik op, trok hem krachtig aan zijn armen en fluisterde hem een woord in, de naam van die vreeselijke ziekte, die met negentig procent kans het gevolg kon worden van die kus.

Hij kwam naar mij toe.

„Schei uit,” zei ik, „ik vraag je niets, maar schei uit met die afschuwelijke zwakheid”.

Een zwakke vragende blik.

„Neen,” zei ik, „ik zeg niets meer”.

Hij is bij de anderen gaan zitten en heeft zich verder rustig gehouden. Op een afstand alleen, heb ik een beetje over hem zitten denken. Wij hebben elkaar niet meer gesproken — tenminste tenzij U dat spreken noemt. Toen ik wegging, omdat ik er genoeg van had, schoot plotseling iemand naar buiten, in de nachtverlichte straat.

Ik zag om en groette hem vriendelijk. Toen riep hij mij hartstochtelijk na:

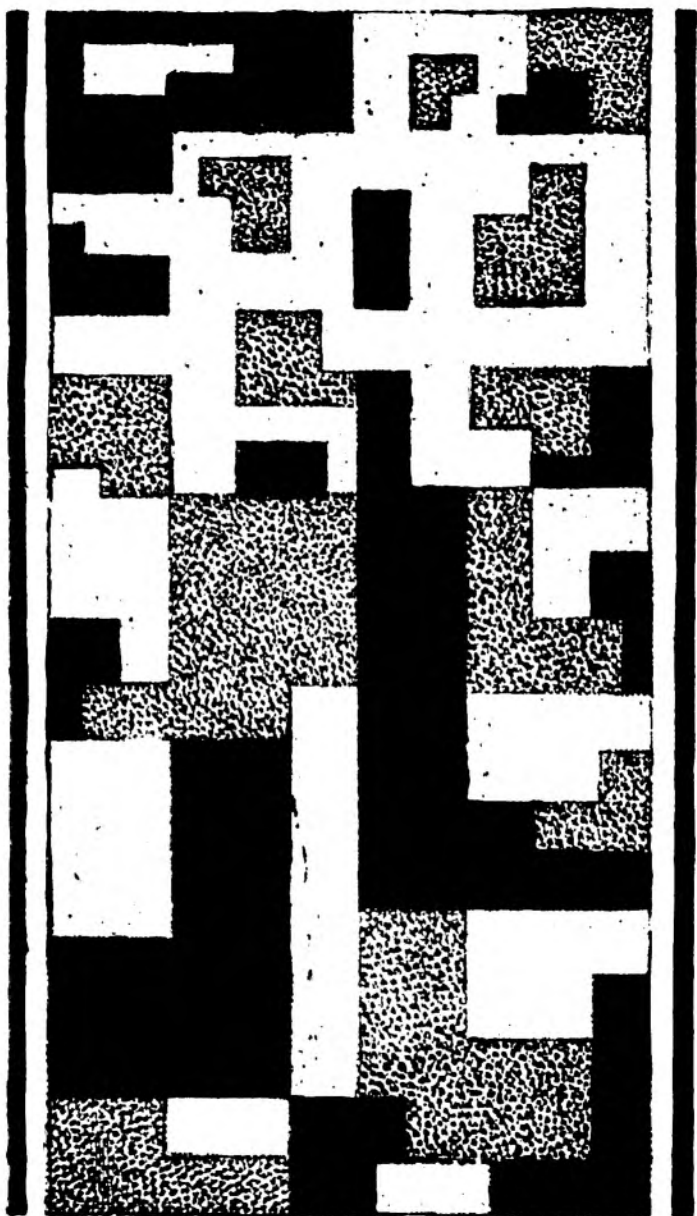
„Mit Ihnen,” riep het groote kind, „musz ich

mich noch zwei-und-zwanzig Mahl auseinanderzusetzen!"

Ik stak mijn hand op, tot groet, en tot behoorlijk bewijs van ontvangst, voor de goede orde.

„Noch sind die Tagen der Rosen" speelde de muziek.

Ja, wat moet men ervan zeggen? Als hij mij dat na kon roepen, ook al viel hij — dan was dat toch ook eigenlijk wel zoo?

Weet U hoe ik dat bedoelde met die „vriend”?
U hebt toch in Uw jeugd wel die jongen gekend, die zoo goed knikkeren kon?

— Heb je knikkers? — Spelen?

Nou, hij speelde. De eerste was raak, en de tweede was raak. En alles was raak. En je hadt pijn in je ingewanden, en toch niet omdat je je knikkers kwijt raakte. Want wat was dat.... jij kon niets meer raken; hij alleen was aan het woord; en dat was geen winnen, dat was heel gewoon nemen.

Je wist toch zeker dat-ie eerlijk speelde, en toch was er iets gemeens in hem; omdat-ie alleen maar speelde om die knikkers in zijn zak te krijgen. En hij kreeg ze, hoor! Daar hielp geen stil smeeken an, je hield er geen een over. De laatste ging er ook an. Als de laatste eran was, en je geen druppel bloed meer in je lijf had, vroeg-ie: of je niet meer had? — Nee, zei je, zoo goed als het je afging. En hij keert zich om zonder een kik; met zijn ééne hand in zijn volle broekzak roept hij om zich heen:

„Wie heeft er kni-ikkers.... wie heeft er kni-ikkers!”

Kijk, zoo was die knul, die vriend. Dàt kalm volgezogene. Die vriend van Mascha.

DETERMINATIE.

DETERMINATIE.

Tot in den theetuin van het dwerg-café'tje, aan het kleine, maar lekkere lichte, soms stralend lichte zeetje, tot daar, in de slechte stoelen, bij de slechte consumptie in de zalige zomer-ochtendlucht, begeleidt ons de heerlijke hartstocht, die Adam misschien beroemder heeft gemaakt dan zijn val: hij gaf hen allen namen. Niet dat hij zoo bijzonder opvallend is, die grijzende veertiger naast ons tafeltje, alleen, en een beetje in zichzelf weggezakt in dat lichte vacantie-tumult van flapperend modeloksel om naakte halzen, en verdere zakelijk-open jeugd-etaleering aan rekstok en schommel door winkeljufs en naaistertjes. Maar heeft dan ook Adam niet de Lama zijn naam gegeven even juist en vastbesloten als aan het schitterende gevogelte gelijk een voor hem levenden wereldtooi? Nu, heelemaal een Lama is het niet, ons vraagstuk, al schijnt hij het „Lamah” tot wanhoop toe in zijn maar schijnbaar verborgen hart te dragen. Maar in

elk geval is hij geen leeuw, en hij hééft juist iets herkauwends, dat die eindelooze vraag van zijn bij uitstek „sobere” gemoed de vòlle sympathie onthoudt....

Een winkeliertje, zegt een onzer.

Chris zegt niets, per sé niets. Hij denkt aan heel iets anders dan aan Adam. Misschien wel aan Eva.

Of misschien ziet hij, vlak boven zijn kopje thee, of in den damp daarvan, het lekkere lichte zeetje wel. Een eigenaardigheid die men van hem accepteren moet.

Het is een ambtenaar, dat al zonder twijfel, zeg ik. Een winkelier heeft meer durf. Maar wat het vooral is: het is een vrijgezel: zijn náám is vrijgezel.

Alles aan hem bewijst den vrijgezel. Groote, grijzende snorren, grijzend puntbaardje, slap vleesch. Keurig-verzorgde Zondagskleedij, groot wit piqué vest. Alles toont, hoeveel moeite hij heeft besteed aan dit uiterlijk, en hoe ongelukkig hij er mee is. Hij zucht in zijn kleeding; zijn sigaar in het pijpje moet alles doen. Daar is hij dan nu, in den theetuin; vanaf zijn kamer tot hier toe, duizend vrouwen om hem heen, jonge, rijpere; vele voor het ongeloofde gelukzalige van de levensvernieuwing; vele voor den triestigen troost

van de deeling der gelatenheid: hij durft niet. Voor de tienduizendste maal minstens is hij vanmorgen zoo de deur uitgegaan, in de steeds vager verwachting te zullen slagen: hij durft niet. Vanavond zal hij doodmoe thuiskomen, na slecht en keurig te zijn uitgeweest, na slecht en keurig te hebben gegeten, en in de verlatenheid van zijn kamertje zal hij zijn kleeren bekijken. Zijn ongekreukte vest, zijn smetteloos gebleven boordje, zijn strakke, als van de pers gekomen broek-vouwen, tot zelfs zijn nog versch-glanzende schoenen die hij geen oogenblik heeft kunnen vergeten. Dat alles zal hij, heimelijk, en gemelijk, bezien, eer hij het wegbergt, en weer slapen gaat. Maar dan toch ook met iets van den blik van het jonge meisje, dat haar prachtige, met zooveel inspanning bedachte baljapon bekijkt, die niets, niets heeft opgebracht.

Geen enkel verrukkelijk, geliefkoosd, aangebeden *kreukje*.

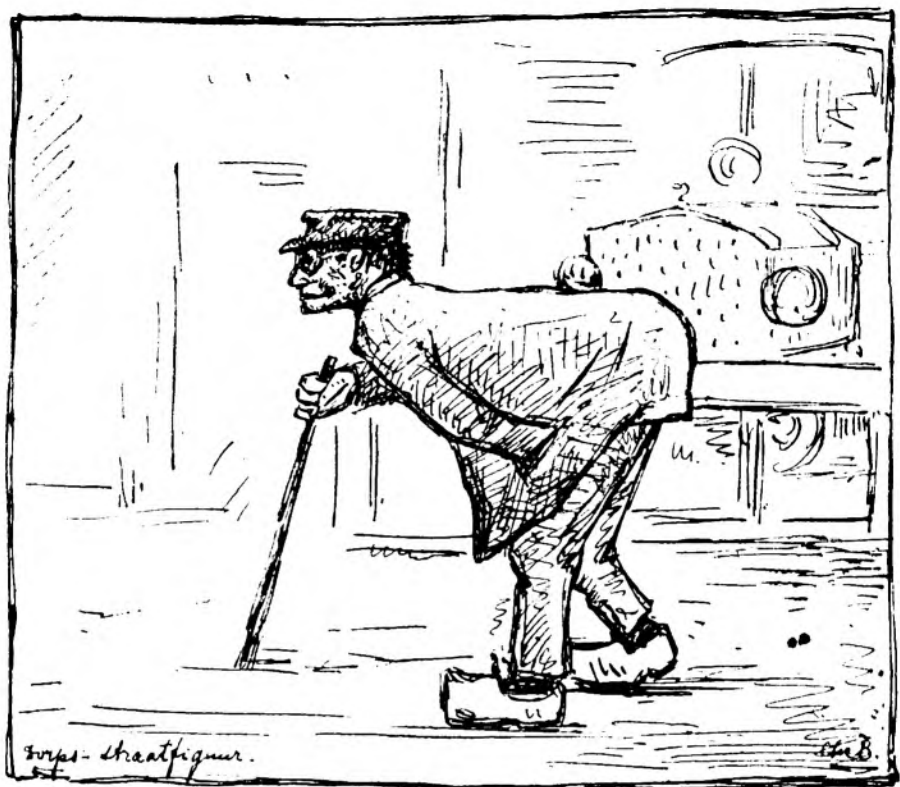
Geen enkelen dans.

ZUIDERZEE

(418)

WAT MEN ONTMOET.

WAT MEN ONTMOET.

Men zou kunnen zeggen dat hij „de stille dam van den ootmoed” is „tegen de druisching der drieste opstandigheid”. Dat zijn gang van dag in dag, van jaar in jaar, een bedevaart werd.

En zijn aalmoesgaring van huis aan huis tot het vrome werk is gebloeid van de stelling der heilige evenwichtigheid.

Gelijk het strenge zoet-bindende rythme gaat van de wenteling onzer gelukkig makende plichten.

Een rein-eenvoudige plant, neigt hij dan zoo langzaam naar de aarde, om te verdwijnen naar waaruit hij geworden is, in een diepe leering der kracht van het allersimpelste, meest wereld-verworpene zijn....

• •
•

Maar daar ik dezer dagen dan toch in een critische oekase van een mystieker las, dat de mystiek een gevaar is in de literatuur, zal ik maar liever zeggen, dat ik het eigenlijk wel wat rijkelijk veel buigzaamheid vind....

IJS.

IJS.

Wij waren van plan, een loflied te schrijven op het ijs.... Maar het is mij gegaan als Bileam: mijn boodschap totaal vergeten. Ik begon, eerlijk gezegd, al erg te aarzelen, toen ik goed en wel in de buurt van die strak-grijze baan kwam.

Ik was al zoo koud! En geen spoor van mijn geestdrift, waarmee ik, bij de kachel dan, toch zoo goed had afgesproken. Niet, dat het er uitziet, alsof die rijders en glijders en sleeërs zich niet geweldig amuseeren. Het lijkt er inderdaad véél op.

Maar wat moet ik beginnen met zulke verschrikkelijke koude voeten? De oostenwind snijdt mij in mijn vorstelijke nek (dat wil zeggen, als ik mij omdraai, anders kerft hij me schaamteloos in mijn gezichtshuid). Ik vind de natuur niets gastvrij; ik kan nergens behoorlijk een uurtje gaan liggen, en ik krijg een

werkelijk bijna verdrietig verlangen naar een beetje zon.

Een beetje zon! een beetje wàrme zon dan;
een beetje zomerzon bedoel ik; daar schijn
ik eigenlijk bij het van huis gaan een beetje
op gerekend te hebben! Voor mijn loflied dan.

Maar daar sta ik, onnoozele; bibberend kijk
ik in die wereld vol heerlijkheid, waaraan ik
geen deel hebben kan; en die ik nochtans kom
bezingen, mòet bezingen....

„Hoe schoon zijn Uw tenten, Jacob....

Uw woningen, Israel....

Als wijd-rennende valleien,

Als hoven aan de rivier gezet,....

Als God-geplante aloë's,

Als cederen aan het water....”

H'm!.... is het niet een beetje véél lof, voor
die paar schooreme koekesopies op dat kille,
stijve pap-vlak en tusschen die barre winter-
oeveren in....?

„Ja, maar”, zegt mijn tegenstander, „dan moet
je ook rijden, dan vergéét je de kou”.

O! moet ik die vergeten! Ja, maar ik vergeet
niet graag! Dus ik moet meedoen, en vergeten.
(Behalve dan nog een derde mogelijkheid). Ja,

eerlijk gezegd: ik twijfel wel een beetje aan al dat heerlijks. Zou dat nu heusch wel zoo mooi zijn, om die dood van alle gedijing te vieren? Verstaan we elkaar goed: te vieren? Hoe langer ik sta, hoe minder er te kiezen valt: Ik voel geen voeten meer, geen oogen meer, en geen kin of wangen meer. Ik herinner mij iets: de kachel. Het is bij lange na geen zòn. Het is een arme troost, maar tróóst dan toch. En ik kies: ik keer mij om, ik sluit alles wat ik aan kleeren bij mij heb, om mij heen, en ik loop, ik rên, ik vlieg, ik ijl: naar huis. Ik kies ronduit en schaamteloos de laffe vlucht. U moogt mij gerust een beetje uitlachen: daar kan ik goed tegen. Weg dan maar, gauw, en niet te veel omkijken naar dat heerlijke veld van grijs en wit van ijs en sneeuw, dat winterlandschap heet.

Mag ik dan, zoo denk ik onder mijn vlucht, als minderheid, ook wat vragen? Bescheiden? Als ik het dan maar toegewezen krijg? Mag ik alstublieft dan maar de warme, zachtglooiende bodem van een beetje wijd, blond strand? Boven mijn hoofd zoo'n handje-vol van die vanzelfsprekend-rijke liefelijkheid van een machtige lente? Een oranjeboompje hier en daar desnoods? zoo'n lekker dadelpampje

als er is? en een stuk of wat bloeiende mandarijnenstruiken? Zoo met mijn blik naar de stil-schuimende, breedlevende, warm-blauwe zee-bak dan maar alstublieft? Als het U hetzelfde is?

Dan hoef ik niet als een dolgeworden kikker over dat grijze vlak te beenen. En ik hoef niets, niets te vergeten.

Gauw dan maar naar dat kacheltje. Naar mijn voorloopig Azuren Kustje. En daar een beetje daaraan denken: aan dien bloei, aan die geuren, aan die werkelijke volheid, lente en zomer en zingende ruimte. Want die bestaan toch heusch, nietwaar? U weet het toch ook zeker, dat ik hiermee niet bepaald gek ben?

Maar wat ik wel geloof: dat ik een beetje ongeschikt ben voor het ijs.

Dat kan toch wel?

Misschien is dat wel een beetje kinderachtig. Ja. Ja, dat zou het best kunnen zijn. Ja, dat is misschien het woord: een béétje kinderachtig.

STILLE FINALE.

STILLE FINALE

STILLE FINALE.

*(Fluisterende geesten in de donkere leeskamer.)
(staan in beweeglijken kring om ons boekje heen).*

Daumier.

Geef hem een kansje.

Van Gogh.

Tòch?

Shakespeare.

Niet onaardig van 'm
dat-ie me nog kennen
wil?

Zola.

Belachelijk. Twaalf on-
derwerpen en geen twee
die familie van elkaar
zijn.

Picasso.

(ééns Kubisten-leider).

Ook al uit de blokjes
geschoten? 't zòu wat...
ik ben véél verder terug-
gegaan. En wat nog
kòmt...!

De Cyclus-geest van
vandaag.

't Is de moeite! Tachtig
pagina's! Driehonderd
gram met kraft en al.

De Wanhoopsdichter.

Ik protesteer: Ik zie nog
leven.

<u>De Mystieker.</u>	Alsof het schoone zoo dichtbij ligt! Vèr zoeken, vooral vèr!
<u>De Vrouw van heden.</u>	Ik word toch aangebeden.
<u>De Tijdschriftredacteur.</u>	Wat is dat? Niet eens door mij terug laten sturen?
<u>De Futurist.</u>	Gek. Niets van zijn plaats af, en toch niet bepaald dood. Ik snap het niet.
<u>De Cubist.</u>	Een vierkant dat ik niet wist.
<u>De Dadaïst.</u>	Dat heb ik eigenlijk gemist.
<u>De Materialist.</u>	Zoo'n daad is overdaad.
<u>De Man van zaken.</u>	Ik zie toch graag iets maken.
<u>De Imitator.</u>	Kom, een beetje slechter is veel beter.
<u>Een deel van het Publiek.</u>	Hè, niet eens geïmporteerd! Met een paar buitenlandse auteursnamen eronder was het toch veel leuker geweest.

De Uitgever.

Belangstelling wekken voor het boek? Is voor òns ook zoo kwaad nog niet.

De Geest van Toet-an-Khamen.

Dat is tenminste de moeite waard, om je rust voor op te geven! Ik heb niks geen spijt.

De Geest van Lord Carnavon.

Had ik dàt maar opgegraven! Had ik niet met die vervloekte wesp voor hoeven duelleeren. Carter, Carter, zoek het bij de levenden!

De geesten spreken nog zeer lang en zeer veel. Het wordt evenwel tijd, dat de lezers hiertegen beschermd worden.

Wij.

Goeiennacht allemaal, Allemaal. Vooral flink rusten. Dat is gezond. En gezond, nietwaar? moeten we toch in alles een beetje blijven. Tot weerziens. Ja?

PROGRAMMA .

TEKST.

Op de dorpskermis.
1. Het hoofd van Jut.
2. De muzikanten.
3. De jongen met de bananen.
Nog een jongen met de bananen.
Drijfzand.
Land van Belofte.
De rare juffrouw.
Nachtelijk tweegevecht.
Op de helling.
Determinatie.
Wat men ontmoet.
Ijs.
Stille Finale.

TEKENINGEN.

Levée de rideau.
Kermis-krabbel.
(Vrouwje met slagpaal).
Decoratie.
Muziek.
De ontmoeting.
Stilleventje.
Kinderkopje.
(Notitie).
Fruitstalletje.
Vrouwenkop.
In den ochtend.
(Schets).
Fantasietekening van den verteller.
Pauze.
Zuiderzee.
Dorps-straatfiguur.
Stille finale.

